EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 29.4.2026
COM(2026) 174 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o pokroku v provádění směrnice 2014/89/EU, kterou se stanoví rámec pro územní plánování námořních prostor

Druhá zpráva

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o pokroku v provádění směrnice 2014/89/EU, kterou se stanoví rámec pro územní plánování námořních prostor

Druhá zpráva

OBSAH

1. Úvod....2
2. Pokrok v provádění od poslední zprávy....3
   - 2.1. Přijetí a přezkum územních plánů námořních prostor....3
   - 2.2. Provádění požadavků na územní plánování námořních prostor stanovených směrnicí o územním plánování námořních prostor....6
     - 2.2.1. Čl. 5 odst. 1 – Uplatňování ekosystémového přístupu....6
     - 2.2.2. Zohlednění environmentálních, hospodářských, sociálních a bezpečnostních aspektů....9
     - 2.2.3. Podpora soudržnosti....10
     - 2.2.4. Interakce mezi pevninou a mořem....11
     - 2.2.5. Zapojení zúčastněných stran a účast veřejnosti....12
     - 2.2.6. Využívání nejlepších dostupných údajů a sdílení údajů....13
     - 2.2.7. Spolupráce mezi členskými státy a na úrovni mořských oblastí....15
     - 2.2.8. Spolupráce s třetími zeměmi....16
   - 2.3. Problémy s prováděním....17
3. Další postup....18

1. ÚVOD

Jedná se o druhou zprávu Evropské komise Evropskému parlamentu a Radě podle čl. 14 odst. 2 směrnice 2014/89/EU, kterou se stanoví rámec pro územní plánování námořních prostor (dále jen „směrnice o územním plánování námořních prostor“). Poskytuje přehled o pokroku, kterého členské státy dosáhly při provádění směrnice o územním plánování námořních prostor od roku 2022[1], kdy byla zveřejněna první zpráva Komise. V souladu s povinností podávat zprávy podle čl. 14 odst. 2 poskytuje faktický a analytický přehled o pokroku.

Tato zpráva se zaměřuje na:

- pokrok, kterého členské státy dosáhly při přijímání, přezkumu a aktualizaci svých územních plánů námořních prostor;

- provádění klíčových požadavků směrnice o územním plánování námořních prostor, včetně ekosystémového přístupu, zohlednění environmentálních, ekonomických, sociálních a bezpečnostních aspektů, interakcí mezi pevninou a mořem, soudržnosti s ostatními politikami, zapojení zúčastněných stran, využívání údajů a spolupráce v rámci EU a se třetími zeměmi;

- vznikající vzorce, jakož i rozdíly mezi členskými státy a výzvy, které jsou jim společné, v průběhu přechodu územního plánování námořních prostor od počáteční fáze přijímání k dalším plánovacím cyklům.

Analýza Komise ukazuje, že se v celé EU dostává provádění směrnice o územním plánování námořních prostor do závěrečné fáze. V současné době přijalo 20 z 22 pobřežních členských států alespoň jeden územní plán námořních prostor a mnohé z nich již své plány přezkoumávají, revidují nebo cíleně aktualizují. Několik členských států vstupuje do druhého nebo třetího plánovacího cyklu, což naznačuje posun od počáteční přípravy územního plánování námořních prostor k běžnému provádění, monitorování a adaptivní revizi.

Tato zpráva vychází především z územních plánů námořních prostor a související dokumentace předložené členskými státy, z informací dostupných prostřednictvím evropské platformy pro územní plánování námořních prostor a z důkazů shromážděných prostřednictvím podpůrné studie[2] vypracované pro Komisi, dialogu o provádění[3], dokumentů Komise[4], jakož i projektů a dalších zdrojů[5]. Společně tvoří analytický základ pro zde předkládané hodnocení.

---

1 COM(2022) 185 final, Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě o pokroku v provádění směrnice 2014/89/EU, kterou se stanoví rámec pro územní plánování námořních prostor

2 Studie o provádění směrnice 2014/89/EU o územním plánování námořních prostor členskými státy EU.

3 Dialog o provádění směrnice o územním plánování námořních prostor s komisařem Costasem Kadisem – Oceány a rybolov.

4 Hodnocení rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí, SWD(2025) 50.

5 Viz například Zaucha et al. „Implementace směrnice EU o územním plánování námořních prostor: Současný stav a zkušenosti získané ve 22 členských státech EU“ (Implementing the EU MSP Directive: Current status and lessons learned in 22 EU Member States), *Marine Policy*, 2025.

2. POKROK V PROVÁDĚNÍ OD POSLEDNÍ ZPRÁVY

2.1. Přijetí a přezkum územních plánů námořních prostor

Podle čl. 15 odst. 3 směrnice o územním plánování námořních prostor musí členské státy stanovit územní plány námořních prostor do 31. března 2021 a oznámit je Komisi a dotčeným členským státům do tří měsíců od jejich zveřejnění (čl. 14 odst. 1).

Tento oddíl shrnuje pokrok, jehož bylo dosaženo při provádění územních plánů námořních prostor od předchozí zprávy Komise, a to za období od 3. května 2022 do 1. ledna 2026.

Navzdory termínu 31. března 2021 stanovenému ve směrnici o plánování námořních prostor se harmonogramy a přístupy k přijímání a revizi územních plánů námořních prostor v jednotlivých zemích EU nadále liší. K datu uzávěrky sběru důkazů přijalo své územní plány námořních prostor **20 z 22 pobřežních členských států**, přičemž od roku 2022 se jejich přijímání výrazně zrychlilo. Osm členských států přijalo své plány v letech 2022 až 2024, zatímco Portugalsko a Dánsko ve stejném období dokončily přijetí a první aktualizace[6]. S cílem zajistit provádění směrnice o územním plánování námořních prostor zahájila Komise v letech 2021 až 2023 osm řízení o nesplnění povinnosti[7], z nichž šest bylo uzavřeno poté, co dotyčné členské státy úspěšně přijaly své územní plány námořních prostor. **Řecko a Chorvatsko**[8] dosud nepřijaly plán zahrnující všechny mořské vody, ačkoli práce na něm v obou členských státech pokračují. Komise s oběma členskými státy úzce spolupracuje, aby jim pomohla co nejrychleji přijmout jejich územní plány námořních prostor.

Zpoždění při plnění termínu 2021 pramenilo především ze zdlouhavých postupů (např. posuzování vlivů na životní prostředí a koordinace mezi institucemi), složitého řízení, narušení souvisejících s pandemií COVID a politických či geopolitických faktorů. V některých případech se jednalo o zpoždění převážně administrativního rázu, kdy k přijetí došlo krátce po uplynutí lhůty.

Většina států, které se přijímáním začínaly jako první, se nyní nachází ve fázi přezkumu nebo revize. Některé členské státy již zahájily úplné přezkumy (např. Belgie, Bulharsko, Španělsko, Francie, Nizozemsko, Švédsko), zatímco jiné dokončily průběžná hodnocení nebo naplánovaly nadcházející přezkumy (např. Německo, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Polsko).

---

6 Bulharsko (2023), Dánsko (2023), Estonsko (2022), Španělsko (2023), Francie (2022), Itálie (2024), Kypr (2023), Portugalsko (subdivize Azory, 2024), Rumunsko (2023) a Švédsko (2022).

7 V letech 2021 až 2023 byla zahájena řízení o nesplnění povinnosti s Bulharskem, Řeckem, Španělskem, Chorvatskem, Itálií, Kyprem, Portugalskem a Rumunskem, protože tyto země nezavedly územní plány námořních prostor a nepředložily je Komisi, jak vyžaduje směrnice o územním plánování námořních prostor. V roce 2023 byla ukončena řízení proti Bulharsku (INFR(2022)2025) a Španělsku (INFR(2022)2027). Řízení proti Kypru (INFR(2021)2227), Portugalsku (INFR(2023)2042) a Rumunsku (INFR(2021)2224) byla ukončena v roce 2024. Řízení proti Itálii (INFR(2021)2223) bylo staženo ve fázi soudního řízení v prosinci 2024. Otevřená zůstávají pouze řízení proti Chorvatsku (INFR(2021)2225) a Řecku (INFR(2021)2226).

8 Pokud jde o Řecko, Soudní dvůr Evropské unie vynesl dne 27. února 2025 rozsudek ve věci C-128/24 (Evropská komise v. Řecká republika), v němž konstatoval, že Řecko nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají ze směrnice o územním plánování námořních prostor. V dubnu 2025 Řecko schválilo národní strategii územního plánování pro mořský prostor, včetně map mořských oblastí. Byl dohodnut harmonogram přijetí úplného plánu, na které se stále čeká.

Celkově došlo k přechodu od počátečního zavádění přes **cílené aktualizace až k prvním úplným revizním cyklům**. Dva zbývající členské státy, které územní plánování námořních prostor dosud nepřijaly, na tom zároveň nadále pracují.

Tabulka č. 1: Současný stav procesu přijímání a revize územního plánování námořních prostor ve 22 pobřežních členských státech[9]

Členský stát	Datum přijetí stávajícího plánu	Předchozí plány	Procesy revize a doplňkové alokační plány
Belgie	květen 2019	Přijetí prvního územního plánu námořních prostor: březen 2014	Příprava třetího belgického územního plánu námořních prostor (2026–2032) probíhá – revize územního plánu námořních prostor byla zahájena v roce 2023 a po semináři následovala veřejná konzultace. Nový plán bude přijat v roce 2026.
Bulharsko	květen 2023	/	Studie proveditelnosti proběhla v letech 2023 a 2024. Formální aktualizace má být dle plánu dokončena do konce roku 2027.
Chorvatsko	Probíhající proces	/	/
Kypr	prosinec 2023	/	V současné době se nepřezkoumává.
Dánsko	2023[10]	/	Změny v roce 2024 (formální dodatek k územnímu plánování námořních prostor), především za účelem začlenění nových cílů v oblasti energie na moři a biologické rozmanitosti, a v roce 2025 – změna zákona o územním plánování námořních prostor, která zavádí režim dočasných zkušebních a výzkumných projektů mimo vymezené oblasti.
Estonsko	květen 2022	/	Probíhá monitorování a přezkum ročního akčního plánu. Formální proces přezkumu je naplánován na roky 2026–2027 v rámci pětiletého cyklu přezkumu vyžadovaného vnitrostátními právními předpisy.
Finsko	prosinec 2020	/	Revize byla zahájena na přelomu ledna a února 2024; plán bude aktualizován/přijat do roku 2027.
Francie	Druhá část (strategické dokumenty): listopad 2025	První část 2019 Druhá část květen 2022 /	Poté, co byla v červnu 2024 schválena národní strategie, Francie nedávno revidovala strategickou část svých územních plánů námořních prostor, aby vymezila nové oblasti, zejména pro větrné elektrárny na moři a „přísně“ chráněné oblasti, a provedla další související změny.

[9] Podrobnější informace a odkazy na národní plány naleznete v sekci Země | Evropská platforma pro územní plánování námořních prostor.

[10] Dánsko předložilo svůj první územní plán námořních prostor k veřejné konzultaci na období šesti měsíců v roce 2021. Návrh plánu byl právně závazný od okamžiku, kdy byl zveřejněn ke konzultaci. V roce 2023 byl vydán jako exekutivní příkaz.

Členský stát	Datum přijetí stávajícího plánu	Předchozí plány	Procesy revize a doplňkové alokační plány
Německo	září 2021	Přijetí prvního územního plánu námořních prostor: 2009	V roce 2025 byl zveřejněn plán rozvoje lokality, který nastiňuje strategii námořního odvětví pro větrnou energii na moři. Probíhá střednědobá revize německého územního plánu námořních prostor, která má být dokončena v roce 2026.
Řecko	Probíhající proces	/	/
Irsko	červen 2021	/	Územní plán pro vymezenou námořní oblast na jižním pobřeží (DMAP) přijatý v říjnu 2024 (vymezuje oblasti obnovitelných zdrojů energie na moři s cílem pomoci zajistit do roku 2030 kapacitu 5 GW větrné energie na moři).
Itálie	září 2024	/	V současné době se nepřezkoumává.
Lotyšsko	květen 2019	/	Průběžná hodnotící zpráva přijata v říjnu 2024. Proces přezkumu má být zahájen na podzim 2025.
Litva	září 2021	Přijetí prvního územního plánu námořních prostor: červen 2015	Plán má být přezkoumán v roce 2030. Tematický plán na rok 2024 a strategické posouzení vlivů na životní prostředí (SEA) nastínily umístění větrných elektráren na moři a jejich spojení s pobřežím.
Malta	červenec 2015	/	Proveden počáteční interní přezkum. Pokračuje implementace a čeká se na pokyny vlády ohledně dalších kroků.
Nizozemsko	březen 2022	První přijatý plán: 2009[11] Přijetí druhého plánu: prosinec 2015[12]	Probíhá částečná revize programu pro Severní moře (2022–2027), která se mimo jiné zabývá vyššími cíli v oblasti obnovitelné energie na moři. Návrh částečné revize předložený Parlamentu dne 22. dubna 2025; veřejná konzultace od 19. května 2025; dokončení se očekává v roce 2026.
Polsko	Duben 2021 s technickou změnou v prosinci 2022[13]		Průběžné hodnocení zveřejněno 9. května 2025; rozhodnutí o aktualizaci; ministerstvo hledá finanční prostředky; rozsáhlá aktualizace, která by měla být zahájena v roce 2026 (v závislosti na dostupnosti finančních prostředků) a měla by trvat 2,5–3 roky.
Portugalsko	prosinec 2019 (pevnina a Madeira) a říjen 2024 (Azory)	/	Plán přidělování energie z obnovitelných zdrojů na moři (PAER, 2025) je automaticky spojen s plánem *Plano de Situacão do*

[11] Politický dokument pro Severní moře na období 2009–2015.

[12] Druhý územní plán, politický dokument pro Severní moře na období 2016–2021, je aktualizací dokumentu z let 2009–2015.

[13] Po právní hrozbě ze strany kanadského držitele koncese na těžbu ropy a zemního plynu, jehož práva na těžbu ropy a zemního plynu v západní části Pomořanského moře byla z plánu na rok 2021 vypuštěna, byly v rámci revize územního plánu námořních prostor na rok 2022, která byla považována za „technickou změnu“, upraveny tři mořské oblasti tak, aby zahrnovaly tyto činnosti, čímž se předešlo nárokům na náhradu škody a nevyžadovalo se nové strategické posouzení vlivů na životní prostředí (SEA) ani veřejné konzultace.

Členský stát	Datum přijetí stávajícího plánu	Předchozí plány	Procesy revize a doplňkové alokační plány
			Ordenamento do Espaço Maritimo Nacional (PSOEM).
Rumunsko	listopad 2023	/	V současné době se nepřezkoumává.
Španělsko	únor 2023	/	Revize zahájena v roce 2024; všech pět plánů pro každou z pěti španělských námořních subdivizí musí být revidováno do zákonem stanovené lhůty 31. prosince 2027.
Slovinsko	červenec 2021	/	V současné době se nepřezkoumává. Další formální revize se očekává v roce 2031, přičemž přípravné práce budou zahájeny v roce 2029.
Švédsko	únor 2022	/	Plány přezkoumávané mimo jiné za účelem splnění nových cílů rozvoje větrné energie z obnovitelných zdrojů na moři a vytvoření chráněných mořských oblastí – návrhy na změnu plánu předložené vládě v lednu 2025.

2.2. Provádění požadavků na územní plánování námořních prostor stanovených směrnicí o územním plánování námořních prostor

Následující oddíly obsahují hodnocení toho, jak členské státy provedly minimální požadavky stanovené ve směrnici o územním plánování námořních prostor. Analýza je strukturována podle příslušných ustanovení směrnice a zkoumá přístupy použité v národních územních plánech námořních prostor a souvisejících prováděcích rámcích.

Směrnice o územním plánování námořních prostor stanoví flexibilní rámec, který členským státům ponechává široký prostor pro uvážení, jakým způsobem budou její požadavky provádět v souladu s jejich vnitrostátními ústavními úpravami, správními strukturami, právními systémy a zvláštnostmi námořního prostoru. V důsledku toho členské státy přijaly různé modely plánování, způsoby řízení a technická řešení k provedení ustanovení směrnice.

Srovnávací pozorování a odkazy na různé úrovně nebo formy provádění v následujících oddílech mají proto popisný a analytický charakter. Jejich cílem je usnadnit srovnání, identifikovat trendy a poukázat na vzorce provádění v EU. V případech, kdy byly zvoleny odlišné přístupy, to v žádném případě neznamená, že by se jednalo o nesoulad s předpisy nebo o nedostatečné provedení.

2.2.1. Čl. 5 odst. 1 – Uplatňování ekosystémového přístupu

Obecně lze říci, že členské státy se při územním plánování námořních prostor v souladu s čl. 5 odst. 1 směrnice o územním plánování námořních prostor odvolávají na uplatňování ekosystémového přístupu. V praxi se však rozsah uplatňování ekosystémového přístupu a důslednost tohoto uplatňování v jednotlivých zemích značně liší a závisí na různých ústavních, správních a regulačních uspořádáních. Ekosystémový přístup je široce zmiňován jako hlavní zásada v cílech územního plánování námořních prostor a je prováděn většinou prostřednictvím doprovodných postupů posuzování vlivů na životní prostředí.

V celé EU se hlavním prostředkem pro realizaci ekosystémového přístupu stalo strategické posuzování vlivů na životní prostředí[14] (SEA). Základní environmentální podmínky, analýzy zátěže, hodnocení alternativ a zmírňující opatření jsou obvykle strukturovány podle ekologických složek a lidských zátěží, přičemž často vycházejí z deskriptorů a monitorovacích rámců rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí[15]. V mnoha případech je posouzení SEA – případně spolu s příslušným hodnocením[16] – hlavním zdrojem důkazů o tom, že interakce ekosystémů, kumulativní zátěž a environmentální limity byly zváženy na strategické úrovni.

Většina územních plánů námořních prostor proto uplatňuje ekosystémový přístup spíše procedurálně než prostřednictvím výslovných pravidel územního plánování založeného na ekosystémech nebo prahových hodnot obsažených v písemném popisu plánu. Míra vlivu ekosystémového přístupu na územní rozhodování se značně liší. V řadě členských států se na základě zjištění získaných v posouzení SEA prokazatelně rozhodovalo o územním plánování, ochranných opatřeních, podmínkách nebo vyloučeních pro konkrétní způsoby využití (zejména v oblasti energie na moři, těžby a plavby). V ostatních případech zůstávají úvahy o ekosystémovém přístupu na obecnější úrovni, přičemž se očekává, že environmentální omezení budou řešena především ve fázi schvalování projektů prostřednictvím následného posuzování vlivů na životní prostředí.

Členské státy obecně zakotvují provádění ekosystémového přístupu ve stávajících rámcích EU pro životní prostředí, zejména v rámcové směrnici o strategii pro mořské prostředí, právních předpisech sítě Natura 2000 a vnitrostátních systémech monitorování moří. Často se uvádí soulad s cíli dobrého stavu prostředí, ale jen některé plány tento soulad převádějí do strukturovaných hodnotících rámců založených na deskriptorech nebo analýzách kumulativních dopadů, které přímo řídí plánovací rozhodnutí[17]. Jinde jsou odkazy na fungování a odolnost ekosystémů převážně narativní. Uplatňování ekosystémového přístupu také odráží rozdíly v modelech řízení. Centralizované systémy se obvykle spoléhají na hodnocení životního prostředí na národní úrovni, které zahrnuje ekosystémová hlediska. Víceúrovňové nebo federální systémy mezitím rozdělují provádění ekosystémového přístupu mezi vnitrostátní a nižší než vnitrostátní procesy, což někdy vede k nerovnoměrnému uplatňování v jednotlivých mořských oblastech. Přístupy k plánování na úrovni mořských nebo pobřežních oblastí pomohly některým členským státům přizpůsobit hodnocení ekosystémů

[14] V souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES ze dne 27. června 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí.

[15] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/56/ES ze dne 17. června 2008, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti mořské environmentální politiky (rámcová směrnice o strategii pro mořské prostředí)

[16] V souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (jedná se o kodifikovanou verzi původní směrnice 79/409/EHS) a směrnicí Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

[17] Toto zjištění podporuje hodnocení Komise týkající se provádění rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí. V závěrečné zprávě (COM(2020) 259) se uvádí, že pokrok při stanovování prahových hodnot pro určování dobrého stavu prostředí je pomalý a že existují značné rozdíly v tom, jak členské státy definují a určují dobrý stav prostředí v jednotlivých deskriptorech, což naznačuje, že stanovení deskriptorů zůstává jako základ pro hodnocení neúplné a nejednotné.

regionálním ekologickým podmínkám a podpořily tak lepší uplatňování ekosystémového přístupu s ohledem na místo.

Příklady osvědčených postupů[18]:

- Irsko použilo posouzení SEA zaměřené na cíle, které testovalo každou politiku NMPF (Národní rámec pro mořské plánování) na základě strategických environmentálních cílů pokrývajících všechny aspekty směrnice o posuzování vlivu (biologická rozmanitost, lidské zdraví, voda, klima, krajina, kulturní dědictví atd.). Posouzení SEA poskytuje důkazy o úplném screeningu/rozboru, iterativním testování pomocí cílů posouzení SEA a integrovaném prohlášení o dopadech na síť Natura a odpovídajícím posouzení. Prohlášení o posouzení SEA vysvětluje, jak konzultace a posouzení změnily NMPF. Toto je příklad, kdy posouzení SEA jasně ovlivnilo obsah plánu.
- Dánské posouzení SEA 2023 posuzuje každou změnu územního plánování námořních prostor podle všech 11 deskriptorů rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí, přičemž používá tabulky tlaku pro jednotlivé deskriptory, aby zjistila, jak odstranění oblastí akvakultury a těžby nebo rozšíření zón obnovitelné energie na moři a ukládání CO_2 ovlivní dobrý stav prostředí. Tento strukturovaný přístup posiluje přímou vazbu mezi analýzou tlaku, cíli dobrého stavu prostředí a konečnými rozhodnutími o zónách.
- Estonské posouzení SEA kombinuje analýzu tlaku rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí s modelováním kumulativních dopadů (PlanWise4Blue)[19]. Modelové výstupy, které ukázaly vysoké riziko pro ptáky a netopýry – zejména v důsledku soustředěného rozvoje větrných elektráren v Rižském zálivu – vedly k přemístění oblastí využívajících větrnou energii a k zavedení cílených opatření na zmírnění dopadů těžebních, akvakulturních a obranných činností.

Celkově lze říci, že poslední revize územních plánů námořních prostor ukazují, že bylo dosaženo zřetelného pokroku v provádění čl. 5 odst. 1, a to díky systematičtějšímu využívání údajů o životním prostředí, analýze kumulativního tlaku a propojení s cíli rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí. Současně zůstává praktické uplatňování ekosystémového přístupu v jednotlivých zemích nejednotné. To částečně odráží rozdílný výklad tohoto pojmu v jednotlivých zemích a neexistenci operativnějšího rámce na úrovni EU. Přestože se ekosystémová hlediska v široké míře řeší prostřednictvím posouzení SEA a souvisejících postupů, existuje prostor pro to, aby se v budoucích plánovacích cyklech tyto analýzy systematičtěji promítly do jasně formulovaných územních ustanovení, rozhodovacích kritérií a monitorovacích opatření v rámci samotných územních plánů námořních prostor.

[18] Další příklady z jednotlivých zemí naleznete v doprovodné studii. Výrazným příkladem přístupu více zemí k integraci posouzení SEA je projekt „Strategické ekosystémové plánování pro udržitelnou budoucnost Baltského moře“ (SEABAS), který je v současné době financován z Programu Interreg pro region Baltského moře.

[19] PlanWise4Blue | Evropská platforma pro územní plánování námořních prostor.

2.2.2. Zohlednění environmentálních, hospodářských, sociálních a bezpečnostních aspektů

Celkově se členské státy při přípravě a provádění územních plánů námořních prostor systematicky zabývaly environmentálními, ekonomickými, sociálními a bezpečnostními aspekty v souladu s čl. 6 odst. 2 písm. b) směrnice o územním plánování námořních prostor. Environmentálním aspektům byla obecně věnována největší pozornost a byly důsledně začleněny do územních plánů námořních prostor, což dokládá silné propojení s procesy posouzení SEA a soulad s povinnostmi vyplývajícími z právních předpisů EU v oblasti životního prostředí. Hospodářské aspekty byly řešeny především prostřednictvím územní organizace klíčových námořních odvětví, zejména obnovitelných zdrojů energie na moři, námořní dopravy, přístavů a dalších činností modré ekonomiky (např. akvakultury). Sociální aspekty byly do plánování začleněny nerovnoměrněji, často prostřednictvím konzultací se zúčastněnými stranami (například s odvětvím rybolovu) a prostřednictvím plánovacích cílů na vysoké úrovni, nikoli prostřednictvím specializovaných analytických rámců. Bezpečnostní aspekty, zejména omezení související s námořní bezpečností a obranou, se běžně odrážejí v prostorovém vymezení, směrových opatřeních a vyloučených nebo omezených zónách.

Příklady[20] bezpečnostních hledisek v územních plánech námořních prostor:

Bezpečnostní požadavky jsou zakotveny v několika územních plánech námořních prostor. Irsko vyžaduje hodnocení rizik pro navigaci a pátrání a záchranu na úrovni projektu (s využitím nástrojů, jako je soubor nástrojů vyvinutý Mezinárodní organizací námořních pomůcek pro plavbu (IALA)), které je v souladu s národním plánováním pro mimořádné události a obranu. Francouzské plány pro pobřežní oblasti obsahují specializované oddíly analýzy rizik a akční listy týkající se námořního dohledu a schopnosti reagovat. Švédsko podporuje systémy řízení námořní dopravy – očekává se, že sníží počet srážek a najetí na pevninu o více než 60 % – a určuje modernizace přístavů a plavebních kanálů, které jsou nutné k odstranění bezpečnostních nedostatků. Tyto příklady ukazují, jak může územní plánování námořních prostor zvýšit námořní bezpečnost prostřednictvím strukturovaného posuzování a koordinace se specializovanými orgány.

Nedávný vývoj naznačuje, že dochází k postupnému posunu od popisného přístupu ke strukturovanějšímu zvažování kompromisů mezi cíli. V několika členských státech se revize územního plánování námořních prostor stále častěji snaží najít rovnováhu mezi snahou urychlit zavádění energie na moři a potřebou chránit biologickou rozmanitost, umožnit koexistenci rybolovu s jinými odvětvími a zajistit bezpečnost plavby. Vzhledem k rostoucí konkurenci v mořském prostoru a potřebě chránit kritickou infrastrukturu se do popředí dostávají bezpečnostní hlediska, zatímco hospodářské a environmentální cíle jsou nyní na úrovni územního plánování námořních prostor stanoveny explicitněji než v prvním plánovacím cyklu.

Navzdory tomuto pokroku přetrvávají rozdíly v rozsahu socioekonomických a bezpečnostních analýz a v míře, v jaké jsou uplatňovány v praxi. Environmentální aspekty mají zavedenější metodiky a lepší dostupnost údajů, zatímco sociální dopady a kumulativní socioekonomické účinky se často řeší kvalitativně. Celkově se územní plánování námořních prostor stále častěji používá jako strategický rámec pro sladění environmentálních, ekonomických, sociálních a

[20] *Další příklady naleznete v doprovodné studii.*

bezpečnostních hledisek, ačkoli se očekává, že metodiky budou dále rozvíjeny s tím, jak budou členské státy vstupovat do dalších plánovacích cyklů.

2.2.3. Podpora soudržnosti

Od prvního prováděcího cyklu členské státy postupně zvýšily své úsilí o podporu soudržnosti mezi územním plánováním námořních prostor a souvisejícími politikami, strategiemi a plánovacími procesy, jak vyžaduje čl. 6 odst. 2 písm. c) směrnice o územním plánování námořních prostor. Všechny pobřežní členské státy nyní výslovně uznávají územní plánování námořních prostor jako koordinační rámec pro sladění environmentálních, odvětvových a územních cílů v mořském prostředí, i když míra souladu různých politik se v jednotlivých zemích liší.

Nejdůslednější přístup k dosažení tohoto cíle lze spatřovat v politikách v oblasti mořského prostředí[21], které byly sladěny s cíli a důkazy požadovanými podle rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí a směrnic o ochraně ptáků[22] a o ochraně přírodních stanovišť[23]. V mnoha případech se požadavky na životní prostředí odrážejí v územním vymezení, podmínkách plánování nebo ochranných ustanoveních, které jsou podpořeny strategickými procesy posuzování vlivů na životní prostředí. V jiných členských státech se k soudržnosti přistupuje spíše prostřednictvím odkazů na vysoké úrovni a procesní koordinace, přičemž konkrétní integrace politik se řeší v pozdějších fázích nebo případ od případu.

Většina členských států výslovně odkazuje na vazby s rámcovou směrnicí o strategii pro mořské prostředí a rámcovou směrnicí o vodě[24], často prostřednictvím sladění environmentálních cílů a územních vymezení. V některých případech dohlížejí na provádění směrnice o územním plánování námořních prostor i rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí stejné orgány, což usnadňuje výměnu údajů a odborných znalostí.

Příklad osvědčeného postupu[25]: Francie používá plně integrovaný nástroj pro pobřežní oblasti (*Documents Stratégiques de Façade,* DSF), který současně slouží jako územní plán námořních prostor a strategický rámec pro provádění rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí. Závazky v oblasti životního prostředí (síť Natura 2000, cíle rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí, závazky rámcové směrnice o vodě) jsou začleněny do map využití nástroje pro pobřežní oblasti a akčního plánu pro jednotlivé pobřežní oblasti (zahrnujícího tematické akční listy), čímž je zajištěno, že územní pokyny a opatření pro řízení jsou spojeny do jediného plánovacího dokumentu.

[21] Viz také hodnocení rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí (SWD(2025) 50), část 1 – kapitola Soudržnost.

[22] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (kodifikované znění).

[23] Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

[24] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ze dne 23. října 2000, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky

[25] Další příklady naleznete v doprovodné studii.

Kromě politiky životního prostředí se nyní územní plánování námořních prostor důrazněji využívá ke zlepšení koordinace s energetikou, námořní dopravou, rozvojem přístavů a pobřežním plánováním. Nedávné revize a cílené aktualizace plánů ukazují tendenci k jasnějšímu pochopení interakce územního plánování námořních prostor s národními odvětvovými strategiemi, zejména tam, kde to má významné územní důsledky. Rozdíly v řídících strukturách, plánovacích cyklech a právních mandátech nadále ovlivňují sladění, ale územní plánování námořních prostor je stále více uznáváno jako stabilní referenční rámec pro řízení těchto interakcí.

V některých případech, zejména v přeplněných oblastech, je třeba při soudržném plánování myslet také na společné využívání prostoru různými zúčastněnými stranami. V několika členských státech se stále častěji uvažuje o synergiích a možnostech společného umístění, mimo jiné prostřednictvím nových přístupů k víceúčelovým oblastem, které obvykle zahrnují obnovitelné zdroje energie na moři a akvakulturu nebo kombinují cíle energetické infrastruktury a biologické rozmanitosti. Ačkoli mechanismy pro hodnocení interakcí existují ve všech členských státech, tyto přístupy zůstávají převážně průzkumné a spoléhají se spíše na experimentování na základě projektů než na formální plánovací postupy. Skutečný přístup „víceúčelového využívání již ve stadiu návrhu“ by rovněž vyžadoval silné odhodlání a včasné zapojení dotčených zúčastněných stran.

Zkušenosti z provádění územního plánování námořních prostor celkově ukazují na postupný odklon od formálních kontrol souladu směrem k věcnější koordinaci. Ačkoli se přístupy členských států liší, existuje společný trend směřující k začlenění soudržnosti do běžných mechanismů řízení, které jsou podporovány meziresortními koordinačními mechanismy, sdílenými systémy údajů a opakovanými přezkumy plánů. Očekává se, že tento trend bude pokračovat s tím, jak bude územní plánování námořních prostor dozrávat a jak budou členské státy vstupovat do dalších plánovacích cyklů.

2.2.4. Interakce mezi pevninou a mořem

Všechny členské státy se ve svých rámcích pro územní plánování námořních prostor zabývaly interakcemi mezi pevninou a mořem, jak vyžaduje čl. 4 odst. 2 a čl. 6 odst. 2 písm. a) směrnice o územním plánování námořních prostor. Hloubka, rozsah a intenzita interakcí mezi pevninou a mořem se však v jednotlivých zemích značně liší, což odráží rozdíly v ústavním uspořádání, správních pravomocích a regulačních tradicích, zejména pokud jde o rozdělení odpovědnosti mezi mořské a suchozemské plánovací orgány.

Většina členských států považuje interakce mezi pevninou a mořem za průřezové hledisko, místo aby se jimi zabývala prostřednictvím plně integrovaného přístupu k plánování. Územní plány námořních prostor běžně identifikují klíčová rozhraní, jako jsou přístavy a přístup k lodní dopravě, energie a připojení k síti, ochrana pobřeží, environmentální tlaky pocházející z pevniny a ekologické propojení podél pobřeží. Procesy posouzení SEA často podporovaly integraci těchto rozhraní tím, že zdůrazňovaly kumulativní účinky mořských a pobřežních politik a potřebu jejich vzájemného souladu.

Pokročilejší přístupy byly zaznamenány tam, kde institucionální opatření umožňují úzkou koordinaci mezi námořními a pozemními systémy plánování. V těchto případech územní plány námořních prostor poskytují jasnější pokyny pro sladění využití pobřežních vod s infrastrukturou na pevnině, s rámci rozvoje pobřeží a s cíli řízení z hlediska ochrany životního

prostředí. Několik členských států věnovalo v nedávných aktualizacích svých územních plánů námořních prostor větší pozornost interakcím mezi pevninou a mořem, zejména v reakci na větší využívání obnovitelných zdrojů energie na moři, rozvoj přístavů a potřeby přizpůsobení se změně klimatu.

Naproti tomu v členských státech s roztříštěnějšími strukturami správy nebo se silným oddělením pravomocí v oblasti suchozemského a mořského plánování (kde se územní plány námořních prostor vztahují pouze na výlučnou ekonomickou zónu) se interakce mezi pevninou a mořem často řešily prostřednictvím zastřešujících odkazů, přičemž provádění bylo do značné míry ponecháno na rozhodování na úrovni projektů a na odvětvových povolovacích procesech.

2.2.5. Zapojení zúčastněných stran a účast veřejnosti

Všechny členské státy zavedly opatření k zajištění zapojení zúčastněných stran a veřejnosti do územního plánování námořních prostor v souladu s čl. 6 odst. 2 písm. d) a článkem 9 směrnice o územním plánování námořních prostor. Účast veřejnosti je všeobecně zakotvena v zákonných postupech plánování a posuzování vlivů na životní prostředí, což zajišťuje minimální a zákonu odpovídající možnosti konzultací. Vzhledem k tomu, že územní plánování námořních prostor zahrnuje významné environmentální aspekty a dopady, musí členské státy při zapojování zúčastněných stran a veřejnosti do procesu územního plánování námořních prostor, zejména při provádění strategického posuzování vlivů na životní prostředí, uplatňovat zásady směrnice o účasti veřejnosti[26].

Kromě těchto základních požadavků se přístupy k zapojení zúčastněných stran v jednotlivých zemích výrazně liší, což odráží rozdíly v ústavních strukturách, správních tradicích, kultuře plánování a regulačních rámcích.

Zapojení zúčastněných stran v členských státech se obecně vyvinulo z převážně formálních konzultací do strukturovanějšího a v některých případech průběžného modelu zapojení. První generace územních plánů námořních prostor se do značné míry opírala o veřejné konzultace prováděné během přípravné fáze územního plánování námořních prostor a procesu strategického posuzování vlivů na životní prostředí. Novější plány a probíhající přezkumy stále častěji doplňují veřejné konzultace o cílené odvětvové konzultace, tematické semináře, dvoustranné výměny a digitální nástroje, jako jsou interaktivní platformy pro vytváření map[27].

Je zřejmý trend posilování meziodvětvové spolupráce, zejména mezi orgány a zúčastněnými stranami v oblasti energetiky, námořní dopravy, životního prostředí, rybolovu a rozvoje pobřeží. V několika členských státech byly zřízeny stálé nebo polostálé poradní nebo koordinační orgány a meziresortní výbory na podporu provádění a následných opatření, což umožňuje, aby dialog zúčastněných stran přesáhl fázi přijetí a přešel do fáze monitorování a

[26] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/35/ES ze dne 26. května 2003 o účasti veřejnosti na vypracovávání některých plánů a programů týkajících se životního prostředí a o změně směrnic Rady 85/337/EHS a 96/61/ES, pokud jde o účast veřejnosti a přístup k právní ochraně.

[27] Studie Evropské komise o zapojení zúčastněných stran do územního plánování, 2023 – https://maritime-spatial-planning.ec.europa.eu/media/document/15560.

přezkumu. Pokud taková opatření existují, přispívají k větší transparentnosti, předvídatelnosti a sdílené odpovědnosti za výsledky územního plánování námořních prostor.

Příklady osvědčených postupů

- Kypr je příkladem dobře navrženého a transparentního konzultačního procesu. Zahrnuje dvě celostátní konzultační fáze, které kombinují prezentace v jednotlivých městech s online platformou pro písemné příspěvky a zpřístupňují všechny návrhy map veřejnosti. Důležité je, že podněty vedly k hmatatelným změnám v územním plánu námořních prostor. Například byly přemístěny jednotky akvakultury, aby se zabránilo konfliktům s energetickou infrastrukturou, byly zavedeny vyhrazené zóny pro vykládku kabelů, aby se snížila plavební rizika, a byly formalizovány víceúčelové oblasti pro řízení koexistence činností, jako je energetika, doprava, cestovní ruch, kulturní dědictví a obrana. Konsolidovaná zpráva o připomínkách a odpovědích dokumentuje, jak zpětná vazba ovlivnila konečný plán, a zajišťuje tak úplnou sledovatelnost.
- V Nizozemsku jsou zúčastněné strany v oblasti rybolovu zapojeny do územního plánování námořních prostor prostřednictvím strukturovaného a nepřetržitého procesu zapojení, který se uskutečnil zejména při revizi územního plánování námořních prostor v Severním moři v souvislosti s rozšiřováním obnovitelných zdrojů energie na moři. Kromě zákonem stanovených veřejných konzultací se rybářské organizace, jako je VisNed (nizozemské rybářské sdružení) a POV (nizozemská organizace producentů v odvětví rybolovu), účastní specializovaného odvětvového dialogu a cílených výměn. Tento proces se zabývá otázkami rybolovu, jako je přístup do rybolovných oblastí, bezpečnost a koexistence, a také cíli v oblasti životního prostředí a energetiky, podporou transparentnosti a informovanými kompromisy. Přetrvávají problémy, včetně konfliktů ohledně prostoru, bezpečnostních rizik a nedostatků v údajích. K vyvážení protichůdných zájmů se zkoumají inovativní řešení, jako je dynamické zónování a společný výzkum (např. ekologický program pro větrnou energii na moři (Wozep)). Nizozemský přístup je v souladu se směrnicí o územním plánování námořních prostor a zahrnuje mezinárodní spolupráci se sousedními zeměmi Severního moře.

Současně zůstává hloubka, kontinuita a vyváženost zapojení zúčastněných stran nerovnoměrná. Zatímco institucionální zúčastněné strany a dobře organizované odvětvové subjekty – zejména velká námořní odvětví – jsou obecně dobře začleněny do plánovacích procesů, zapojení místních komunit, drobných rybářů, provozovatelů akvakultury, menších hospodářských subjektů a organizací občanské společnosti zůstává mnohem proměnlivější a často se omezuje na konzultace *ad hoc*, místo aby bylo systematicky a trvale začleněno do celého plánovacího cyklu. Kapacitní omezení správních orgánů a zúčastněných stran, rozdílné mandáty na různých úrovních veřejné správy a složitost procesů územního plánování námořních prostor v některých členských státech nadále brání důslednějšímu a inkluzivnějšímu zapojení.

2.2.6. Využívání nejlepších dostupných údajů a sdílení údajů

Územní plánování námořních prostor v členských státech se opírá o široké a stále strukturovanější využívání údajů v souladu s čl. 6 odst. 2 písm. e) a článkem 10 směrnice o

územním plánování námořních prostor. Všechny územní plány námořních prostor čerpají z kombinace stávajících environmentálních, socioekonomických a odvětvových datových souborů a opírají se zejména o údaje vytvořené na základě právních předpisů EU, zejména rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí, směrnice o ptácích a směrnice o stanovištích, a příslušných odvětvových rámců, doplněné o zdroje na úrovni mořských oblastí nebo na úrovni EU, jako je EMODnet, námořní služba Copernicus a Evropský atlas moří.

Ve většině případů orgány organizují používání údajů prostřednictvím specializovaných vnitrostátních procesů nebo platforem, které konsolidují vstupy od různých příslušných orgánů a monitorovacích systémů.

Strategické posuzování vlivů na životní prostředí (SEA) běžně slouží jako primární mechanismus pro uspořádání a ověření údajů o životním prostředí, které jsou následně začleněny do územních plánů námořních prostor. Základní environmentální údaje, analýzy zátěže a posouzení kumulativních dopadů se obvykle opírají o údaje z monitorování v rámci rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí, soupisy sítě Natura 2000, národní mapování mořského dna, soubory údajů o rybolovu a lodní dopravě a informace specifické pro dané odvětví (např. energie na moři, přístavy, kabely). Několik členských států konkrétně vychází z deskriptorů, ukazatelů a cyklů hodnocení rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí, které slouží jako environmentální základ pro využití údajů pro jejich územní plány námořních prostor, zatímco jiné z nich čerpají spíše nepřímo, jako z kontextuálních důkazů, které pomáhají při tvorbě územních plánů námořních prostor a rozhodování o povoleních.

Mnoho členských států investovalo do vnitrostátní nebo regionální infrastruktury pro námořní údaje na podporu územního plánování námořních prostor. Příkladem takové infrastruktury jsou mořské geoportály, sdílené platformy GIS a nástroje pro podporu rozhodování, které umožňují prostorové překrývání využití, omezení a citlivosti životního prostředí. V některých případech jsou tyto systémy navrženy tak, aby podporovaly nejen přípravu územních plánů námořních prostor, ale také posouzení SEA, odpovídající posouzení a následná povolení na úrovni projektu, čímž se zlepšuje konzistentnost ve všech fázích plánování a povolování.

Zároveň lze mezi členskými státy pozorovat značné rozdíly ve srovnatelnosti údajů a v jejich operativním využívání, což odráží rozdíly v dostupnosti údajů a technických kapacitách. V několika případech jsou v územních plánech námořních prostor nebo posouzeních SEA výslovně uvedena omezení údajů, zejména pokud jde o ekosystémové služby, kumulativní tlaky, dopady změny klimatu a socioekonomické interakce. V případě nedostatků v údajích se v územních plánech námořních prostor běžně uplatňují preventivní přístupy, podrobná analýza se odkládá na další plánovací cykly nebo se při zpřesňování důkazů spoléhá na hodnocení na úrovni projektu.

Příklady osvědčených postupů

- Španělsko využívá platformu INFOMAR k harmonizaci souborů dat a kritérií pro vydávání povolení pro územní plánování námořních prostor, rámcové směrnice o strategii pro mořské prostředí a orgánů pobřežní správy, což usnadňuje operativní sladění napříč politickými oblastmi.

- Zejména členské státy Baltského a Severního moře systematicky využívají regionální soubory dat a nástroje vyvinuté v rámci projektů HELCOM-VASAB, OSPAR a projektů územního plánování námořních prostor financovaných EU.

2.2.7. Spolupráce mezi členskými státy a na úrovni mořských oblastí

V souladu s čl. 6 odst. 2 písm. f) a článkem 11 směrnice o územním plánování námořních prostor byla dále posílena spolupráce mezi členskými státy v oblasti územního plánování námořních prostor. Spolupráce je standardním rysem procesů územního plánování námořních prostor, zejména ve společných mořských oblastech, a je zakotvena prostřednictvím kombinace formálních postupů, regionálních rámců a projektové spolupráce. Míra a typ spolupráce a její praktický vliv na výsledky plánování se však v jednotlivých mořských oblastech a zemích značně liší.

Většina členských států má zavedeny mechanismy pro konzultace, koordinaci a výměnu informací se sousedními zeměmi. Obvykle se jedná o konzultace v rámci posouzení SEA a územního plánování námořních prostor, dvoustranná setkání a účast v regionálních strukturách mořských oblastí. Přeshraniční konzultace v rámci posouzení SEA zůstávají nejsystematičtějším a právně nejpevnějším kanálem spolupráce, který zajišťuje včasné oznamování, výměnu dokumentace a zohlednění přeshraničních vlivů na životní prostředí. V několika případech tyto procesy pomohly lépe sladit důkazní základny, environmentální hodnocení a předpoklady pro plánování mezi jednotlivými zeměmi.

Kromě formálních konzultací je spolupráce často organizována prostřednictvím stávajících regionálních rámců řízení, jako je pracovní skupina pro územní plánování námořních prostor HELCOM-VASAB v Baltském moři, struktury související s OSPAR a iniciativa pro oblast Severního moře v severovýchodním Atlantiku, jakož i prostřednictvím koordinovaného provádění protokolu o integrované správě pobřežních zón Barcelonské úmluvy. Tyto rámce poskytují společné zásady, pokyny a fóra pro dialog, které následně pomáhají sladit přístupy k územnímu plánování, zejména pokud jde o environmentální cíle, lodní dopravu a energii na moři. Projekty a platformy financované EU navíc hrají doplňkovou roli tím, že usnadňují používání společných studií, sdílených metodik a pilotních aplikací, zejména pokud jde o posuzování kumulativních dopadů, ekosystémové přístupy a přeshraniční využívání údajů[28].

Příklad osvědčeného postupu:

Iniciativa pro širší oblast Severního moře (GNSBI) – Iniciativa GNSBI, kterou v roce 2023 zahájilo Nizozemsko a Francie, sdružuje devět zemí sousedících s širší oblastí Severního moře (BE, DK, FR, DE, IE, NL, NO, SE, UK). Jejím cílem je zlepšit soudržnost územního plánování námořních prostor a řízení moří v celé oblasti sladěním priorit v oblastech, jako je energie na moři, rybolov/akvakultura, lodní doprava a ochrana přírody, a podporou přeshraničního přístupu založeného na ekosystémech pro optimalizaci využívání

[28] EU v průběhu let poskytla významnou finanční podporu na rozvoj spolupráce více zemí v oblasti územního plánování námořních prostor. Například Program Interreg pro region Baltského moře podporuje projekty spolupráce na toto téma již více než 20 let. Finanční podporu poskytly i další programy Interreg, včetně programu Interreg pro region Jižního Baltu (např. projekt SEAPLANSPACE) a programu Interreg pro Severní moře (např. projekt NORSAIC).

společných vod. Spolupracuje s existujícími fóry, jako je spolupráce v oblasti energetiky v Severním moři (NSEC) a úmluva z Oslo a Úmluva o ochraně mořského prostředí severovýchodního Atlantiku (OSPAR), a posiluje koordinaci mezi ministry, orgány a zúčastněnými stranami a podporuje sdílení údajů a znalostí. Šest dobrovolných technických pracovních skupin (správa, víceúčelové/společné využívání, ochrana přírody, kumulativní dopady, dlouhodobé perspektivy rybolovu a sdílení znalostí) poskytuje strukturovaný rámec pro řešení kumulativních tlaků a zachování ekologických limitů.

V praxi má spolupráce mezi členskými státy a na úrovni mořských oblastí i nadále různý dopad na konkrétní rozhodnutí v oblasti územního plánování. Některé členské státy sice dosáhly shody v oblasti územního plánování, koridorů nebo environmentálních záruk, v mnoha případech však spolupráce slouží především k podpoře vzájemné informovanosti a výměny informací, nikoli k dosažení společných nebo koordinovaných výsledků plánování. Překážkou hlubší integrace zůstávají rozdíly v plánovacích cyklech, právním postavení územních plánů námořních prostor, správních pravomocích a národních prioritách.

2.2.8. Spolupráce s třetími zeměmi

Většina členských států spolupracuje se třetími zeměmi, zejména pokud k tomu existují závažné důvody, jako jsou společné mořské oblasti, migrační ekosystémy nebo přeshraniční námořní činnosti. V praxi se tato spolupráce uskutečňuje především prostřednictvím stávajících struktur, jako jsou regionální námořní úmluvy, mezinárodní organizace a projekty EU[29], nikoli prostřednictvím formálních dvoustranných dohod o územním plánování námořních prostor. Členské státy, které sdílejí námořní hranici se zeměmi mimo EU v Baltském moři, Středozemním moři, Černém moři a severovýchodním Atlantiku, hlásí systematičtější bilaterální spolupráci. V některých mořských oblastech ovlivnil geopolitický vývoj kontinuitu a rozsah regionální a dvoustranné spolupráce.

Bylo zjištěno, že spolupráce se třetími zeměmi je nejrozvinutější na úrovni tvorby strategií a výměny informací. Členské státy se běžně účastní regionálních platforem a technických fór za účelem sdílení údajů, sjednocování cílů v oblasti životního prostředí a projednávání vývoje v jednotlivých odvětvích, zejména v souvislosti s ochranou životního prostředí, bezpečností lodní dopravy, rybolovem a akvakulturou a novými způsoby využití, jako jsou obnovitelné zdroje energie na moři. Tyto interakce pomáhají zvyšovat informovanost a zlepšovat vzájemné porozumění, ale jen zřídka vedou ke koordinovaným nebo společně dohodnutým řešením územního plánování. V několika případech byly důvodem spolupráce projekty financované EU nebo regionální iniciativy s definovaným časovým rámcem, což vedlo k roztříštěným výsledkům nebo k ukončení spolupráce po ukončení financování projektu.

[29] Několik probíhajících projektů v oblasti územního plánování námořních prostor financovaných EU se týká zemí mimo EU (např. MEDIGREEN, NESBp). Programy Interreg, do nichž jsou na stejné úrovni jako členské státy zapojeny i nečlenské státy, rovněž nabízejí zvláštní možnost rozvíjet spolupráci v oblasti územního plánování námořních prostor se třetími zeměmi a existuje mnoho příkladů takových projektů v programu Interreg pro oblast Černého moře, v programu Interreg ADRION (pokrývajícím Jaderské a Jónské moře) a ve Středomoří.

Důkazy naznačují, že spolupráce třetích zemí je účinnější, pokud je zakotvena v dlouhodobých regionálních strukturách a pokud je spojena s environmentálními závazky vyplývajícími z mezinárodních úmluv. Systematické mechanismy, které by tuto spolupráci promítly do konkrétních ustanovení o územním plánování námořních prostor nebo do koordinovaných opatření v oblasti územního plánování, však zůstávají omezené. Celkově bylo dosaženo pokroku v udržování dialogu a sdílení informací. Přetrvávající výzvou pro budoucí plánovací cykly je však schopnost členských států hlouběji a důsledněji začlenit hlediska třetích zemí do provádění územního plánování námořních prostor.

2.3. Problémy s prováděním

Zkušenosti s prováděním územního plánování námořních prostor získané od předchozího cyklu podávání zpráv potvrdily, že územní plánování námořních prostor je nyní ústředním a dobře zavedeným prvkem správy námořních záležitostí v EU. Stále více funguje jako referenční rámec pro organizaci různých způsobů využívání mořského prostoru a pro podporu koordinace politik na vnitrostátní úrovni a na úrovni jednotlivých mořských oblastí. Současně existuje řada oblastí, v nichž by bylo možné dále posílit úlohu územního plánování námořních prostor, aby odpovídalo vyvíjejícím se politickým cílům a rostoucím nárokům na mořský prostor.

První problém se týká meziodvětvové koordinace na různých úrovních veřejné správy. Územní plánování námořních prostor již poskytuje společný územní rámec, v němž se zohledňují environmentální, hospodářské a sociální cíle. Rostoucí interakce mezi politikami v oblasti energetiky, životního prostředí, rybolovu, akvakultury, dopravy, bezpečnosti a přizpůsobování se změně klimatu však znamenají, že se od územního plánování námořních prostor stále více očekává, že usnadní soudržnost nejen mezi jednotlivými odvětvími, ale také mezi vnitrostátními, regionálními a místními orgány. V mnoha členských státech je odpovědnost za provádění územního plánování námořních prostor rozdělena mezi různé úrovně státní správy, což zvyšuje složitost koordinačních procesů. Ačkoli koordinační mechanismy ve většině případů existují, jejich účinnost se liší a zkušenosti s prováděním naznačují, že je třeba dále posílit úlohu územního plánování námořních prostor jako stabilního koordinačního pilíře, který propojuje odvětvové politiky, strategie, cíle a prováděcí nástroje na různých úrovních veřejné správy. Rostoucí poptávka po prostoru navíc zvyšuje potřebu, aby odvětví pracovala v překrývajících se nebo sousedících oblastech, a aby se tedy při plánování od počátku uplatňoval přístup „víceúčelového využívání již ve stadiu návrhu“ v úzké spolupráci se zúčastněnými stranami.

Další výzva se týká regionálního rozměru a rozměru mořských oblastí v rámci územního plánování námořních prostor. Spolupráce na úrovni mořských oblastí se stala standardním prvkem procesů územního plánování námořních prostor, který je podporován regionálními úmluvami, projekty financovanými EU a zavedenými platformami spolupráce. Nicméně geopolitické úvahy, rozdíly v plánovacích cyklech, národních mandátech a implementačních přístupech mohou potenciálně omezit rozsah, v jakém se regionální cíle systematicky odrážejí v územních výsledcích. Posílení regionálních přístupů by mohlo přispět k dosažení větší konzistence při řešení společných tlaků, kumulativních dopadů a potřeb přeshraniční infrastruktury, a to při respektování vnitrostátních pravomocí.

Další výzva souvisí s významem většího souladu nástrojů s politikami v oblasti životního prostředí, zejména s rámcovou směrnicí o strategii pro mořské prostředí a souvisejícími požadavky na ochranu přírody a obnovu, jakož i s cíli přizpůsobení se změně klimatu. Procesy

územního plánování námořních prostor jsou z procesního hlediska s těmito politikami obecně dobře sladěny, zejména prostřednictvím posouzení SEA a sdílení údajů. Vzhledem k tomu, že politické cíle se stále více zaměřují na stav, odolnost a obnovu ekosystémů a jejich přizpůsobení se změně klimatu, existuje prostor pro další vyjasnění územního plánování námořních prostor, aby se zajistilo, že podpoří promítnutí těchto cílů do rozhodnutí v oblasti územního plánování. Mezi způsoby, jak vyjasnit územní plánování námořních prostor, patří větší zohlednění interakcí mezi pevninou a mořem, zranitelnosti pobřeží a prostorových důsledků změn způsobených klimatem a zachování podpory udržitelného rozvoje odvětví modré ekonomiky.

Další nově vznikající výzva se týká organizace a využívání dat a znalostí. Významného pokroku bylo dosaženo ve vývoji infrastruktury pro námořní údaje a nástrojů na podporu rozhodování pro územní plánování námořních prostor, často na základě iniciativ na úrovni EU a regionální spolupráce. S rozvojem územního plánování námořních prostor roste zájem o posílení vazeb se systémy pozorování a monitorování oceánů, aby se podpořilo adaptivní plánování, zlepšilo porozumění kumulativním účinkům a posílila se důkazní základna pro rozhodování v různých oblastech politiky.

Rostoucí počet iniciativ EU týkajících se mořského prostoru naznačuje potřebu větší soudržnosti a zjednodušení napříč politikou. Od územního plánování námořních prostor se stále častěji očekává, že bude fungovat na rozhraní mezi mnoha odvětvími, strategiemi, plány a požadavky na podávání zpráv. To sice odráží jeho integrační potenciál, ale také zdůrazňuje, jak důležité je, aby územní plánování námořních prostor zefektivnilo stávající složitou správu, a nikoli ji ještě více prohloubilo. Další sladění cílů, harmonogramů a informačních toků napříč politikami by mohlo zvýšit účinnost územního plánování námořních prostor jako základního nástroje plánování a koordinace.

Celkově lze říci, že výše uvedené výzvy naznačují možnosti, jak stavět na pevných základech položených směrnicí o územním plánování námořních prostor. Zkušenosti z po sobě jdoucích plánovacích cyklů poskytují solidní základ pro úvahy o tom, jak by bylo možné dále posílit územní plánování námořních prostor jako ústřední pilíř správy oceánů v EU, a to i v souvislosti s nadcházejícím přezkumem směrnice o územním plánování námořních prostor a vypracováním budoucího aktu o oceánech, jak bylo oznámeno v Evropském paktu pro oceány přijatém v červnu 2025[30].

3. DALŠÍ POSTUP

Od přijetí směrnice o územním plánování námořních prostor se politický a právní rámec upravující mořské vody EU výrazně změnily. Územní plánování námořních prostor se v současné době odehrává v kontextu, kdy se zvyšuje tempo zavádění obnovitelných zdrojů energie na moři, posilují se cíle ochrany a obnovy životního prostředí, do popředí se dostávají úvahy o bezpečnosti a odolnosti a roste očekávání integrované správy oceánů. Tento vývoj zdůrazňuje strategický význam územního plánování námořních prostor jako klíčového koordinačního nástroje a zároveň odhaluje jeho omezení jak z hlediska jeho koncepce, tak i provádění.

[30] COM(2025) 281; https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/european-ocean-pact_cs.

Územní plánování námořních prostor je všeobecně uznáváno jako jeden z mála nástrojů, který dokáže propojit odvětvové politiky, environmentální cíle a územní rozhodování v námořních oblastech. Zkušenosti z provádění územního plánování námořních prostor zároveň upozornily na strukturální problémy. Patří mezi ně nejednotný výklad základních pojmů, jako je ekosystémový přístup, různý přístup k interakcím mezi pevninou a mořem, nerovnoměrné zohlednění mořských zúčastněných stran, roztříštěné přístupy k údajům a monitorování a omezená schopnost koordinovat výsledky přeshraničního plánování a plánování ve třetích zemích.

V této souvislosti byl oznámen budoucí akt o oceánech jako součást Evropského paktu pro oceány, který vytváří jednotný rámec EU pro ochranu zdraví oceánů a udržitelný rozvoj modré ekonomiky. Akt o oceánech je zamýšlen jako stěžejní iniciativa v oblasti správy oceánů, která bude navazovat na revizi směrnice o územním plánování námořních prostor. Cílem tohoto aktu bude posílit a modernizovat územní plánování námořních prostor jakožto strategického nástroje, který bude sloužit prioritám Paktu pro oceány a jejich provádění, prostřednictvím posílené meziodvětvové koordinace na vnitrostátní úrovni a prostřednictvím lépe organizovaného přístupu k přímořským oblastem. Zjištění této prováděcí zprávy poskytnou včasnou podkladovou informaci pro přezkum směrnice 2014/89/EU a pro vypracování budoucího aktu o oceánech.

Závěrem tato zpráva ukazuje, že územní plánování námořních prostor v EU vstoupilo do nové fáze vyspělosti, přičemž stále přetrvávají některé problémy. Mnoho členských států se nyní nachází ve druhém nebo třetím plánovacím cyklu a stále více se zaměřuje na přezkum a cílenou aktualizaci územních plánů námořních prostor a na sledování jejich provádění. To nabízí příležitost přejít k inkluzivnějšímu a holistickému plánování orientovanému na cíl s jasnějšími pravidly rozhodování, silnějším propojením s monitorováním a adaptivním řízením a lepší provázaností napříč politikami a mořskými oblastmi.